

Høringsnotat

om

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser (Øgede frihedsgrader, rammer for donationer og styrket tilsyn med de frie skoler m.v.)

1. Indledning

Et udkast til forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser (Øgede frihedsgrader, rammer for donationer og styrket tilsyn med de frie skoler m.v.) har i perioden fra den 1. februar til den 19. februar 2019 været i ekstern høring hos 47 myndigheder og organisationer. Udkastet er også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget høringssvar fra 18 af de hørte myndigheder og organisationer. 12 høringssvar indeholder bemærkninger til lovudkastet. En oversigt over, hvilke af de hørte myndigheder og organisationer, der har afgivet høringssvar, er vedlagt.

Det er alene de væsentligste bemærkninger fra høringssvarene, der er medtaget i notatet.

2. Sammenfatning om ændring i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

De indkomne høringssvar har givet anledning til følgende bemærkninger/ændringer i lovudkastet, som uddybes i det følgende:

- Lovforslagets bemærkninger er justeret, så det fremgår, at Undervisningsministeriet foretager en evaluering af den foreslåede ordning om etablering af afdelinger, når ordningen har virket i fem år.
- Det er i lovforslaget tydeliggjort, at den kommune, hvori en afdeling er beliggende, anses for afdelingens skolekommune og dermed skal godkende dagtilbud og fritidstilbud på afdelingen.
- I lovforslagets § 1, nr. 8, § 2, nr. 5, og § 3, nr. 10 (Forklar eller afvis-kravet for donationer over 20.000 kr.), er kravet om, at skolens redegørelse for en donation skal offentliggøres på skolens hjemmeside, udgået af lovforslaget.
- I lovforslagets § 1, nr. 12, § 2, nr. 5, og § 3, nr. 10 (Forbud mod donationer på over 20.000 kr. fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer uden for EU og EØS), er fristen på 30 dage for skolens returnering af en donation ændret til 90 dage. Det er også indføjet i lovforslaget, at hvis skolen inden 90 dage fra modtagelsen af donationen har søgt undervisningsministeren om godkendelse af donationen, skal skolen returnere donationen inden 30 dage efter undervisningsministerens afslag på skolens ansøgning.
- De almindelige og specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 12, § 2, nr. 5, og § 3, nr. 10 (Forbud mod donationer på over 20.000 kr. fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer uden for EU og EØS), er tilrettet, så bemærkningerne om informationer tilvejebragt i forbindelse med udarbejdelse af en forbudsliste for donationer til religiøs forkyndelse, undervisning og forhold, der fuldt ud kan sidestilles hermed, er udgået af bemærkningerne til lovforslaget.
- Undervisningsministeriet vil i forbindelse med implementeringen af forslagene overveje behovet for eventuel vejledning til skolerne om ansøgning om godkendelse af en donation på over 20.000 kr. eksklusive moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS, om ansøgning om godkendelse af aftale om leje af lokaler, bygninger og arealer ejet af en offentlig myndighed eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS samt om

skolernes redegørelse for donationer over 20.000 kr. (forbuddet mod udenlandske donationer over 20.000 kr. og forklar eller afvis-kravet for donationer på over 20.000 kr.).

Der er herudover foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.

3. Generelle bemærkninger til lovudkastet

Rigsrevisionen, Klagenævnet for Specialundervisning, Danmarks Vejlederforening, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Danske Gymnasier samt Institut for Menneskerettigheder har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

KL bemærker, at lovforslaget vil betyde en skævvridning til de frie grundskolers fordel, og at det er med til at undergrave grundlaget for en fælles folkeskole.

Danmarks Lærerforening bemærker, at forslaget vil fremme økonomiske interesser som en drivkraft bag skoledrift frem for pædagogiske og værdibaserede interesser, sådan som situationen er i Sverige. Foreningen bemærker, at mange af de regler, som ændres med lovforslaget, stammer fra de såkaldte Tvind-love, og at forslaget kan medføre genetablering af skoledynastier.

Datatilsynet bemærker, at de forudsætter, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven vil blive iagttaget i forbindelse med behandlingen af personoplysninger foranlediget af lovforslaget.

Danmarks Private Skoler bemærker, at man nu er nået til et punkt, hvor reglerne vedr. donationer er så rigide, at det kan gå ud over skolernes økonomi og skabe unødvendigt arbejde for skolerne og Undervisningsministeriet.

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at de fleste af lovforslagets tiltag i det væsentlige begrænser skolerens frihed, herunder i flere tilfælde kompromitterer fundamentale grundsætninger i det danske demokrati som lighed og friheden til at mene, hvad man vil inden for lovens rammer. Foreningen bemærker endvidere, at den bakker op om at give tilsynet med de frie skoler de bedste forudsætninger for at sikre, at de frie skoler overholder gældende regler.

Friskolerne bemærker, at foreningen savner en afvejning, der sikrer, at frie grundskoler ikke druknes i krav om redegørelser, skriftlighed og synlighed om donationer. Foreningen udtrykker tilfredshed med, at forældres frivillige arbejde og småindsamlinger, som ikke direkte vedrører skolernes økonomi, ikke betragtes som donationer, men bemærker, at en del frie grundskoler årligt afvikler indtægtsgivende lokale aktiviteter som fx cykelræs, som ikke bør udsættes for benspænd.

Friskolerne bemærker videre, at den øgede gennemsigtighed med donationer, der lægges op til med lovforslaget, er underbygget med argumentet om, at det skal sikre skolernes overholdelse af frihed og folkestyrekravet. Foreningen bemærker dog, at der er tale om et allerede gældende lovkrav, og at der ikke kan hentes belæg for de skærpede regler vedr. donationer i konkrete sager, hvor der har været brud på dette krav.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Undervisningsministeriet takker for de indkomne høringssvar. Ministeriet vil i det følgende give bemærkninger til de dele af høringssvarene, som omhandler lovudkastets enkeltelementer.

4. Bemærkninger til lovudkastets enkeltelementer

4.1. Mulighed for etablering af afdelinger (frie grundskoler og private gymnasier)

4.1.1. Elevtallet på de frie grundskoler og forslagets betydning for folkeskolen

KL, Børne- og Kulturchefforeningen, Skolelederforeningen og Danmarks Private Skoler er uenige i Undervisningsministeriets vurdering af, at forslaget ikke vil medføre ændringer i aktiviteten på de frie grundskoler. Danmarks Private Skoler anfører i denne forbindelse, at elevtalskrav for hovedskole og afdeling kan have som konsekvens, at der kommer flere elever til de frie skoler, idet det må anspre de frie skoler til at rekruttere og indmelde nye elever til deres afdeling.

Skolelederforeningen bemærker, at de er imod forslaget om at give de frie grundskoler og private gymnasier mulighed for at etablere afdelinger. Foreningen foreslår, at forslagets betydning for antallet af elever på frie grundskoler undersøges nærmere, inden lovforslaget vedtages, alternativt at ordningen evalueres efter 3-5 år.

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at forslaget sandsynligvis vil medføre oprettelse af en række nye afdelinger under eksisterende frie grundskoler, og at dette vil udfordre folkeskolen som den fælles skole, hvor alle uanset baggrund mødes.

Danmarks Lærerforening bemærker, at muligheden for at etablere en afdeling af en fri grundskole afgrænset til 0. til 4. klasse risikerer at undergrave de lokale folkeskoletilbud.

Frie Skolers Lærerforening er bekymret for, at initiativet vil give kommunerne et incitament til at lukke folkeskoler, idet der i stedet vil kunne oprettes en afdeling af en fri grundskole.

4.1.2. Krav til oprettelse af en afdeling

KL ønsker, at det bliver en betingelse for oprettelse af en afdeling af en fri grundskole eller et privat gymnasium, at kommunalbestyrelsen i den pågældende kommune tilslutter sig, ligesom når en fri grundskole efter de eksisterende regler ønsker at oprette afdelinger på småøerne.

FSR – Danske Revisorer bemærker, at kravet om godkendelse af nye afdelinger efter de samme regler som ved oprettelse af nye skoler vil forsinke mulighederne for at oprette afdelinger. FSR anbefaler, at tidsfristerne i forbindelse med oprettelse af en afdeling reduceres i forhold til fristerne for oprettelse af en ny skole.

Danmarks Private Skoler bemærker, at en afdeling, som beskrevet i lovforslaget, i princippet er en ny skole, og at de foreslåede krav til oprettelse af en afdeling er unødvendige, idet afdelingen bl.a. skal efterleve samme formål og værdisæt som hovedskolen og har den samme bestyrelse som hovedskolen. Foreningen foreslår, at man i stedet opstiller de samme krav som til oprettelsen af filialer af skoler, som har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. friskolelovens § 5, stk. 6.

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at den foreslåede vurdering af forældrekredsen ved oprettelse af en afdeling er overflødig, hvis hovedskolen er oprettet efter reglerne og godkendt af Undervisningsministeriet. Endvidere, at det bør være den siddende forældrebestyrelse eller skolekreds, der har ansvaret for hele skolen, herunder også eventuelle afdelinger.

Friskolerne bakker op om, at frie grundskoler får mulighed for at oprette afdelinger, herunder også afdelinger afgrænset til elever fra 0. til 4. klasse. Foreningen bemærker dog, at det er unødigt omstændeligt, at nye afdelinger skal igennem den samme godkendelsesproces som nye skoler.

4.1.3. Ledelse af en afdeling

BUPL bemærker, at der bør sikres god ledelse tæt på opgaven for såvel undervisningen som fritids- og dagtilbud i de afdelinger, der oprettes.

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at det er problematisk, at der ikke stilles krav om lokal ledelse af en afdeling.

4.1.4. Nedlæggelse af en afdeling

FSR – Danske Revisorer bemærker, at hvis elevtallet kommer under et vist niveau, bør der være dispensationsmulighed fra kravet om, at beslutning om nedlukning af en afdeling kun kan ske ved udgangen af et skoleår. Det skal sikre, at den samlede skole ikke bliver lukningstruet, og at bestyrelsen kan agere som en forsvarlig bestyrelse.

Danmarks Private Skoler er uforstående over for, at nedlæggelse af en afdeling kun kan ske ved vedtægtsændring og ved udgangen af et skoleår. Det kan, ifølge foreningen, have den konsekvens, at hovedskolen går konkurs, hvis en afdeling er tabsgivende i en grad, der truer hovedskolens samlede økonomi.

Friskolerne bemærker, at de bakker op om at give elever og forældre sikkerhed ved, at en evt. afdeling ikke kan lukkes ned i løbet af skoleåret. Foreningen bemærker dog, at hovedskolen kan være nødsaget til at lukke på andre tidspunkter, og at eventuelle afdelinger vil rammes af denne lukning.

4.1.5. Afdeling og filial

Danmarks Private Skoler bemærker, at anvendelsen af begrebet 'afdeling' kan skabe forvirring, da begrebet normalt benyttes om den interne opdeling af (hoved)skolen/institutionen. Foreningen foreslår, at man i stedet anvender begrebet 'filial'. Foreningen anbefaler, at man benytter åbningen af lovgivningen til at få ensrettet brugen af begreberne afdeling og filial.

Danmarks Private Skoler forudsætter, at lovforslaget ikke hindrer de frie skoler i fortsat at etablere dele af hovedskolen og give undervisning på nye matrikler inden for det eksisterende afstandskriterium (i geografisk nærhed) uden at skulle etablere afdelinger. Foreningen forudsætter ligeledes, at lovforslaget ikke har betydning for skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk. Det vil sige, at der hverken indføres krav om en godkendelsesproces for disse filialer eller en begrænsning på antallet af filialer, der kan oprettes.

4.1.6. Mindstelevtalskrav og klassetrin på en afdeling

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at det ikke forekommer at være pædagogisk bæredygtigt at give mulighed for at drive afdelinger med ned til 20 elever.

Danmarks Private Skoler bemærker, at det bør overvejes, hvor få elever afdelingerne kan have, før det vil kunne være problematisk at 'stå mål med' elevernes alsidige udvikling og det faglige niveau.

Danmarks Private Skoler bemærker, at forslaget forhindrer glidende overgange mellem grundskole og ungdomsuddannelse, da forslaget ikke giver mulighed for at etablere en afdeling på en ny matrikel, der går fra begyndelsen af grundskolen til afslutningen af gymnasiet eller blander grundskoledel og gymnasiedel.

Friskolerne undrer sig endvidere over, at det ikke er muligt at oprette en decideret indskolingsafdeling, således at man kan samle indskolingen i én afdeling og 5. til 9. klasse i en anden afdeling.

Friskolerne bemærker, at de forstår forslaget således, at man kan have en hovedskole fra 0. til 9. klasse og to afdelinger, der ligeledes går fra 0. til 9. klasse.

4.1.7. Lærernes ansættelsesforhold

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at oprettelse af afdelinger med potentielt stor geografisk spredning udgør et problem i relation til lærernes ansættelsesvilkår – særligt hvad angår deres ansættelsessted. Foreningen anbefaler, at der i loven tages højde for, at der skal findes en overenskomstmæssig løsning på dette, og at loven bør afvente, at parterne når til enighed om spørgsmålet.

4.1.8. Dag- og fritidstilbud i tilknytning til en afdeling

BUPL bemærker, at det er uklart, hvorvidt forslaget giver mulighed for at oprette dagtilbud og fritidstilbud i forbindelse med en afdeling. Hvis dette er tilfældet, bør det afklares, hvilke godkendelseskriterier der skal være gældende for den enkelte afdeling, godkendelseskriterierne i den kommune, som hovedskolen ligger i, eller i den kommune, som afdelingen oprettes i.

Friskolerne bemærker, at det er deres forståelse, at der godt kan oprettes daginstitutioner i tilknytning til en afdeling i overensstemmelse med dagtilbudslovens regler. Foreningen anmoder om, at denne mulighed understøttes og synliggøres i friskolelovens bestemmelser.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Elevtallet på de frie grundskoler og forslagets betydning for folkeskolen

Efter friskoleloven er der adgang for alle til at oprette en fri grundskole, forudsat at skolen opfylder lovens godkendelseskrav om frihed og folkestyre og uafhængighed. Set i lyset af den eksisterende fri etableringsret for frie grundskoler, vurderes forslaget om afdelinger af frie grundskoler derfor ikke at medføre ændringer i aktiviteten på frie grundskoler.

Undervisningsministeriet skal samtidig bemærke, at selv om aktiviteten på de frie grundskoler ikke vurderes at blive ændret som følge af forslaget om afdelinger af frie grundskoler, gælder det ikke for fordelingen af aktiviteten mellem de frie grundskoler. Det følger af forudsætningen om uændret aktivitet på frie grundskoler, at eleverne på en afdeling af en fri grundskole forudsættes at komme fra den samme frie grundskoles hovedafdeling eller andre frie grundskoler.

Forslaget om etablering af afdelinger giver ikke skolerne bedre økonomiske muligheder for at oprette og drive en afdeling i forhold til de allerede gældende økonomiske vilkår for hovedskolen.

Der foreligger ikke undersøgelser, som viser, at borgernes mulighed for at etablere en fri grundskole, er udslagsgivende for en kommunes beslutning om at nedlægge eller sammenlægge kommuneskoler.

På baggrund af høringssvarene er lovforslagets bemærkninger justeret, så det fremgår, at Undervisningsministeriet foretager en evaluering af den foreslåede ordning om etablering af afdelinger, når ordningen har virket i fem år.

Krav til oprettelse af en afdeling

I den gældende ordning om etablering af et skoletilbud på en småø skal den stedlige kommune betale et bidrag til staten svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i

frie grundskoler, for at ordningen ikke skal tilskynde kommunen til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøen, og kommunen skal som følge heraf tilslutte sig oprettelsen af et skoletilbud på en småø. Med den foreslåede ordning om etablering af afdelinger indgår ikke et tilsvarende finansieringskrav til den stedlige kommune, hvorfor det ikke vurderes relevant at få kommunes tilslutning ved oprettelse af en afdeling.

Med forslaget gives der mulighed for, at hovedskolen maksimalt kan oprette to afdelinger, hvor hovedskole og dens afdelinger har én bestyrelse, én leder og én forældrekræds. Der gives ikke mulighed for, at en allerede godkendt og igangværende skole kan oprette endnu en ny skole med en anden bestyrelsessammensætning, skoleleder og forældrekræds end på den allerede godkendte skole. På den baggrund vil det ikke være aktuelt at kunne vælge mellem oprettelse af en skole eller en afdeling og dermed de angivne økonomiske fordele herved.

Der stilles krav om de samme godkendelsesbetingelser ved oprettelse af afdelinger som ved oprettelse af hovedskoler med henblik på at sikre, at afdelingen lever op til krav om uafhængighed, frihed og folkestyre, og endvidere opfyldelse af de samme krav til uddannelsens og undervisningens indhold mv.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Ledelse af en afdeling

Som det fremgår af lovforslaget, har hovedskole og dens afdelinger én skoleleder. Det vil være op til den enkelte skoles bestyrelse at træffe beslutning om, hvorledes bl.a. ledelsen af afdelingen skal organiseres.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Nedlæggelse af en afdeling

På baggrund af høringssvarene er lovforslaget justeret, så at ikke stilles som betingelse, at en afdeling kun kan nedlægges ved udgangen af et skoleår. Endvidere vil det blive anført i lovbemærkningerne, at eleverne i forbindelse med lukning af en afdeling kan tilbydes at fortsætte deres skolegang på hovedskolen. Hvis det ikke er muligt for eleverne at fortsætte deres skolegang på hovedskolen eller i en anden fri grundskole, påhviler det kommunalbestyrelsen at sørge for undervisning af eleverne, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 1.

Afdeling og filial

De frie grundskoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, kan give undervisning i dette sprog i filialer. Det vil sige i en bygning, der ikke opfylder kravet om, at skolens bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden. Endvidere kan en fri grundskole oprette et skoletilbud/en afdeling på en småø.

Med lovforslaget ændres der ikke ved den allerede gældende bestemmelse i friskolelovens § 6, stk. 1, at skolens bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden, og at skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, kan give undervisning på dette sprog i filialer. Endvidere ændrer lovforslaget heller ikke på den allerede gældende proces for godkendelse af filialer.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Mindstelevtalskrav og klassetrin på en afdeling

Det følger af aftalen af 25. januar 2019 om bedre rammer for og styrket tilsyn med de frie skoler, at undervisningen på en afdeling kan begrænses til elever på 0.-4. klassetrin og dermed ned til 20 elever. Det er bl.a. for at sikre, at det bliver muligt at etablere undervisning for de yngre elever på en afdeling beliggende

i et landdistrikt, og hvor eleverne senere kan fortsætte deres skolegang i en anden skoleafdeling eller på hovedskolen. Det vil kunne bidrage til, at der fortsat eksisterer en skole i lokalområdet for de yngre elever, ligesom det vil udvide valgmulighederne for forældre, der ønsker et alternativ til folkeskolen. Det vil således bero på de lokale forhold, hvorvidt der etableres en afdeling med undervisning fra børnehaveklassetrin til og med 4. klassetrin, eller om der også etableres undervisning på afdelingen fra 5. klassetrin til 9. klassetrin og evt. også 10. klassetrin. Der vil i øvrigt gælde de samme krav til undervisning på en afdeling som til undervisning på hovedskolen tilsvarende fx undervisning af elever i et skoletilbud på en småø og den fri grundskole på fastlandet. Det indgår ikke i den politiske aftale, at der gives adgang til, at der på en afdeling både kan etableres grundskoleundervisning og en gymnasial uddannelse.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Lærernes ansættelsesforhold

Lærernes overenskomstmæssige forhold aftales mellem forhandlingsparterne, dvs. Finansministeriet/Moderniseringsstyrelsen og LC (Lærernes Centralorganisation). Såfremt lærernes overenskomst ønskes ændret, er det derfor et anliggende mellem forhandlingsparterne og ikke et spørgsmål, der kan reguleres i Undervisningsministeriets lovgivning.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Daginstitutioner og fritidstilbud i tilknytning til en afdeling

Forslaget ændrer ikke ved, at det på en afdeling også vil være muligt at etablere og drive privatinstitutioner og private pasningsordninger efter dagtilbudslovens regler og optage børn i en heltidsfritidsordning i en periode, inden børnene skal i skolens børnehaveklasse, jf. gældende kapitel 8 a i friskoleloven, og at skolen kan modtage tilskud til skolefritidsordninger ud fra antal årselever, der er indskrevet i skolefritidsordningen fra skolens børnehaveklasse og 1.-3. klasse, jf. § 15, stk. 1, i friskoleloven. Endvidere får afdelinger mulighed for at etablere klubtilbud for elever fra 4. klasse, jf. det foreslåede i nærværende lovforslag. Den kommune, hvori en afdeling er beliggende, anses for afdelingens skolekommune, som dermed skal godkende dagtilbud og fritidstilbud på afdelingen. Dette er tydeliggjort i lovforslaget.

4.2. Mulighed for varetagelse af administrative opgaver (frie grundskoler)

4.2.1. Leverandørens eventuelle styring af andre skolers økonomi

Danmarks Lærerforening bemærker, at mange skoler kan være afhængige af eller underlagt samme leverandør af administrative ydelser, og at det kan resultere i meget omfattende styring af den enkelte skoles økonomi.

4.2.2. Moms

FSR – danske revisorer spørger, om Undervisningsministeriet har overvejet momsproblematikken ved varetagelse af administrative opgaver for andre skoler.

4.2.3. Undervisningsministerens fastsættelse af regler om ordningen

Friskolerne bemærker, at forslaget kan indvirke positivt på professionaliseringen af opgaveløsningen og potentielt tilføre flere ressourcer til børnene på den enkelte skole. Foreningen bemærker dog, at Undervisningsministerens mulighed for at fastsætte regler om betingelserne for skolernes varetagelse af administrative opgaver kan skabe usikkerhed for skolerne.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Leverandørens eventuelle styring af andre skolers økonomi

I lovbemærkningerne til den foreslåede ordning om varetagelse af administrative opgaver er det bl.a. anført, at det drejer sig om afgrænsede administrative opgaver, og at der skal indgås en skriftlig aftale herom, samt at skolen, som vil varetage administrative opgaver for andre skoler, vil skulle gøre dette mod vederlag. Det er endvidere en betingelse, at en skoles varetagelse af administrative opgaver for en anden skole ikke indebærer myndighedsudøvelse på vegne af den anden skole eller indebærer risiko for nogen af skolernes uafhængighed. Endelig er det anført i lovbemærkningerne, at en skoles aftale om varetagelse af administrative opgaver for en anden skole indgår i Undervisningsministeriets økonomiske og administrative tilsyn med skolerne. Det er ikke Undervisningsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning vil kunne medføre, at en leverandør (dvs. en fri grundskole) kan udøve omfattende styring af mange skolers økonomi.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Moms

FSR – Danske Revisorer oplyser ikke, hvad det er for en momsproblematik, de finder, der måtte være i forbindelse med varetagelsen af administrative opgaver for andre skoler, hvorfor Undervisningsministeriet ikke har mulighed for at forholde sig nærmere hertil.

Det bemærkes dog, at de frie grundskoler som private institutioner ikke er omfattet af en momskompensationsordning. Udgifter til moms i forbindelse med aktiviteter, hvor en fri grundskole varetager administrative opgaver for andre frie grundskoler vil derfor ikke blive kompenseret via en momskompensationsordning, men vil skulle indregnes i opgørelsen af den frie grundskoles udgifter ved opgaven. Statens tilskud til frie grundskoler indeholder tilskud til skolernes afholdelse af momsudgifter.

Undervisningsministerens fastsættelse af regler om ordningen

Med § 5 c, stk. 2, foreslås det, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om betingelser for skolernes varetagelse af administrative opgaver, herunder om karakteren og omfanget af administrative opgaver. Der vil blive fastsat regler om, at varetagelse af administrative opgaver efter § 5 c, stk. 1, ikke må indeholde myndighedsudøvelse eller indebære risiko for skolens uafhængighed, og ikke må have et sådant omfang, at det ændrer på skolens formål. Endvidere vil det fremgå af reglerne, at den skriftlige aftale om varetagelse af administrative opgaver som minimum skal indeholde bestemmelse om, hvilke opgaver der skal varetages samt omfanget heraf, betaling for opgavevaretagelsen, konsekvenser ved manglende opfyldelse af aftalen og adgang til at opsige aftalen. De nævnte betingelser er allerede fastsat for efterskoler og frie fagskoler, der pr. 1. januar 2018 har fået mulighed for varetagelse af administrative opgaver tilsvarende den foreslåede ordning for frie grundskoler. Der henvises til § 47 b, i bekendtgørelse nr. 133 af 6. februar 2019 om ændring af bekendtgørelse om tilskud m.v. til efterskoler og frie fagskoler.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.3. Mulighed for etablering af klubtilbud for elever fra 4. klasse (frie grundskoler)

4.3.1. Finansiering af klubtilbuddet

BUPL bemærker, at muligheden for at etablere klubtilbud i sammenhæng med en fri grundskole vil bidrage til bedre sammenhæng mellem skole- og klubtilbud til gavn for børnene. BUPL bemærker, at klubtilbud bør være gratis eller kun have en brugerbetaling på et begrænset niveau.

FSR – Danske Revisorer bemærker, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at der ikke er hjemmel i friskoleloven til, at frie grundskoler kan drive klubtilbud fra 4. klasse, herunder til at anvende skolens midler hertil. FSR vurderer, at der allerede i dag i friskoleloven er hjemmel til deltagelse i skolens SFO for elever fra 4. klasse. FSR bemærker, at mange frie grundskoler har eftermiddagsaktiviteter for elever ud over 3. klasse, og at det ikke fremgår af lovforslaget, om disse aktiviteter vil blive påvirket.

FSR – danske revisorer bemærker, at det ikke fremgår klart af lovforslaget, om kommunerne kan være forpligtet til at yde tilskud til deltagelse i klub eller SFO for elever fra 4. klasse.

FSR – danske revisorer bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at forældrebetalingen til klubordning sammen med eventuelle kommunale og private tilskud skal dække alle direkte driftsudgifter til ordningen, og at skolen skal føre et særskilt regnskab for ordningen. FSR anfører, at det langt fra er alle skoler, der har mulighed for at opdele udgifterne til pædagoglønninger m.v. til hhv. klub og SFO. FSR bemærker på den baggrund, at forslaget er en væsentlig forringelse af de frie grundskolers nuværende frihedsgrader. FSR foreslår, at hvis en skole har elever i 4. klasse i SFO eller klub, skal skolen udarbejde et samlet regnskab for SFO'en og evt. klub, der viser, at forældrebetalingen til SFO og klub sammen med eventuelle kommunale og private tilskud samt statstilskud til elever i 0. – 3. klasse skal dække alle direkte driftsudgifter til ordningen. Dette skal sikre, at der ikke overføres midler fra undervisning til SFO/klub, at statstilskuddet dækker den ekstra bemanning til de yngste elever, samt at SFO'en/klubben kan køre med samme bemanning hele året.

Danmarks Private Skoler er tilfredse med, at det nu bliver muligt at etablere og drive klubtilbud på frie grundskoler. Foreningen ønsker at få bekræftet, at en fri grundskole kan oprette et klubtilbud, uanset om skolen indgår aftale med kommunalbestyrelserne i børnenes bopælskommuner om tilskud til ordningen. Yderligere, at ordningen kan dækkes af forældrebetaling og eventuelle private tilskud alene.

Friskolerne bemærker, at det er positivt, at forslaget styrker muligheden for klubtilbud for større børn i deres nærmiljø. Foreningen forudser dog udfordringer med finansieringen af tilbuddene, når der ikke stilles krav om kommunal finansiering. Foreningen bemærker, at ordningen ikke kan finansieres af statstilskud, hvorfor den må finansieres af forældrebetaling og eventuelle donationer. Det stiller, ifølge foreningen, de frie grundskoler i en urimelig konkurrencesituation i forhold til tilsvarende ordninger i folkeskolen.

4.3.2. Eksisterende klubtilbud og SFO

BUPL bemærker, at der i forbindelse med lovændringer bør tages stilling til, hvad der skal ske med eksisterende klubtilbud etableret ved en fri grundskole.

4.3.3. Reglerne for drift af klubtilbuddet

Danmarks Private Skoler ønsker en bekræftelse af, at klubtilbuddet skal drives under dagtilbudslovens regler, uanset finansieringen.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Finansiering af klubtilbuddet

Det er hensigten med lovforslaget at få præciseret, at de frie grundskoler har mulighed for at etablere klubtilbud for elever fra 4. klasse.

Med lovforslaget vil det være frivilligt for den enkelte kommune, hvorvidt den vil indgå aftale med en fri grundskole om at yde tilskud til klubtilbuddet fra 4. klasse. I aftalen af 25. januar 2019 indgår det ikke, at klubtilbuddet fra 4. klasse skal være gratis eller med brugerbetaling på et begrænset niveau.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Eksisterende klubtilbud og SFO

De allerede eksisterende klubtilbud og SFO vil kunne fortsætte som hidtil, selvom den foreslåede ordning med klubtilbud fra 4. klasse gennemføres.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Reglerne for drift af klubtilbuddet

Undervisningsministeriet kan bekræfte, at klubtilbuddet skal drives efter dagtilbudslovens regler.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.4. Forbud mod udenlandske donationer over 20.000 kr. (frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

4.4.1. Vedr. offentlighed omkring, hvilke donationer undervisningsministeren godkender

FSR – Danske Revisorer bemærker, at det bør være offentligt tilgængeligt, hvilke donationer undervisningsministeren godkender.

4.4.2. Vedr. fristen på 30 dage for returnering af en donation

FSR – Danske Revisorer bemærker, at fristen for ansøgning om godkendelse af en donation bør forlænges fra de foreslåede 30 dage til minimum 90 dage, da bestyrelsen på mange skoler kun mødes 4-6 gange årligt.

4.4.3. Vedr. muligheden for at søge dispensation fra forbuddet

Efterskolerne bemærker, at det er fornuftigt, at det er muligt at søge dispensation fra forbuddet.

Frie Fagskoler bemærker, at de ikke forventer, at de frie fagskoler vil modtage donationer fra lande uden for EU/EØS.

Danmarks Private Skoler er glade for, at det er muligt at søge om dispensation fra forbuddet. Foreningen bemærker, at den har kendskab til en række skoler, som modtager donationer fra personer mv. uden for EU/EØS, og at forslaget derfor forventeligt vil skabe meget papirarbejde for skolerne og Undervisningsministeriet.

Friskolerne bemærker, at forslaget er unødvendigt, da forslaget har til formål at sikre overholdelse af lovgivning, som skolerne allerede er underlagt, og som man med 'forklar eller afvis-modellen' foreslår at skærpe kontrollen med. Herudover spørger foreningen, om en ansøgning om dispensation fra forbuddet vil skulle efterfølges af en redegørelse som følge af forklar eller afvis-modellen, og hvad forskellen på disse to er. Endelig bemærker foreningen, at der bør overvejes en undtagelse fra reglen om tilbagebetaling af donationen inden for 30 dage, hvis en skole ikke har fået svar på sin ansøgning om dispensation inden 30 dage efter modtagelsen af donationen.

4.4.4. Vedr. evt. forbudsliste

Frie Skolers Lærereforening bemærker, at foreningen ikke tidligere har været bekendt med en eventuel forbudsliste for donationer til religiøs forkyndelse, undervisning og forhold, der fuldt ud kan sidestilles hermed, og foreningen er betænkelig ved, om der kan opstilles objektive kriterier for en sådan liste.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Vedr. offentlighed omkring, hvilke donationer undervisningsministeren godkender

Donationer til en fri grundskole skal fremgå af skolens årsrapport, som årligt indsendes til Undervisningsministeriet, med angivelse af donators navn og adresse. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet offentliggør årligt regnskaberne for de frie skoler på Regnskabsportalen. Med det foreslåede forbud mod anonyme donationer vil donators identitet fremgå heraf for alle donationers vedkommende.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Vedr. fristen på 30 dage for returnering af en donation

Efter lovforslaget har en skole ved modtagelse af en donation på over 20.000 kr. eksklusive moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS mulighed for at ansøge om godkendelse af donationen og skal i sin ansøgning sandsynliggøre og betrygge, at der er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen ved modtagelse af en sådan donation opfylder stå mål med-kravet, frihed og folkestyre-kravet og uafhængighedskravet.

På baggrund af bemærkningerne, og henset til, at udarbejdelse af skolens skriftlige redegørelse for en donation er en ny opgave for skolerne samt af hensyn til skolens planlægning, ferier m.v., er fristen for skolens returnering af en sådan donation til donatoren ændret til 90 dage fra modtagelsen. Det er herudover indføjet i lovforslaget, at hvis skolen inden 90 dage fra modtagelsen af donationen har søgt undervisningsministeren om godkendelse af donationen, skal skolen returnere donationen inden 30 dage efter undervisningsministerens afslag på skolens ansøgning.

Vedr. muligheden for at søge dispensation fra forbuddet

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at skolen i sin ansøgning skal sandsynliggøre og betrygge, at der er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen ved modtagelse af en donation på over 20.000 kr. eksklusive moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS, opfylder stå mål med-kravet, frihed og folkestyre-kravet og uafhængighedskravet. Der oplistes endvidere en række forhold, som skal indgå i skolens vurdering og ansøgning om godkendelse af en donation, fx påvirkningsrisikoen, donators formål, donators tidligere donationer, og hvorvidt den konkrete donation kan skabe et afhængighedsforhold mellem skole og donator.

Såfremt undervisningsministeren har godkendt en konkret donation på over 20.000 kr. eksklusive moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS til en skole, vil der ikke være behov for, at skolen efterfølgende for den samme konkrete donation udarbejder en skriftlig redegørelse i forhold til forklar eller afvis-kravet, idet skolen i og med sin ansøgning allerede har udarbejdet en redegørelse.

I forbindelse med implementeringen af forslagene vil Undervisningsministeriet overveje behovet for eventuel vejledning til skolerne om skolens ansøgning om godkendelse af en donation på over 20.000 kr. eksklusive moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS og om godkendelse af aftale om leje af lokaler, bygninger og arealer ejet af en offentlig myndighed eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Vedr. evt. forbudsliste

I bemærkningerne til forslaget om et forbud mod, at en skole modtager en donation på over 20.000 kr. eksklusiv moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS, er oplyst en række forhold, der skal indgå i undervisningsministerens vurdering af en skoles ansøgning om godkendelse af en sådan donation. Det drejer sig om fx påvirkningsrisikoen, donators formål, donators tidligere donationer, og hvorvidt den konkrete donation kan skabe et afhængighedsforhold mellem skole og donator.

Der er på nuværende tidspunkt ikke udarbejdet en forbudsliste for donationer til religiøs forkyndelse, undervisning og forhold, der fuldt ud kan sidestilles hermed. På baggrund af høringssvarene er lovforslagets bemærkninger tilrettet, så bemærkningen om informationer tilvejebragt i forbindelse med udarbejdelse af en forbudsliste for donationer til religiøs forkyndelse, undervisning og forhold, der fuldt ud kan sidestilles hermed, er udgået af bemærkningerne, mens det stadig fremgår, at Undervisningsministeriets vurdering vil skulle inddrage relevant information fra nationale og internationale samarbejdspartnere.

4.5. Forklar eller afvis-modellen for donationer over 20.000 kr. (frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

4.5.1. Vedr. 30 dages frist

FSR – danske revisorer bemærker, at fristen for ansøgning om godkendelse af en donation bør forlænges fra de foreslåede 30 dage til minimum 90 dage, da bestyrelsen på mange skoler kun mødes 4-6 gange årligt.

4.5.2. Vedr. krav om offentliggørelse af skolens redegørelse på skolens hjemmeside

Efterskolerne bemærker, at det fortsat bør være muligt at støtte en skole uden krav om offentliggørelse af donators identitet og/eller beløbets størrelse på skolens hjemmeside. Foreningen foreslår, at skolens redegørelse kun skal kendes af skolens bestyrelse og ledelse, skolens revisor samt Undervisningsministeriet. Dette med baggrund i, at visse donatorer, ifølge foreningen, ikke ønsker denne offentliggørelse og derfor vil kunne afholde sig fra at yde støtte til skolerne.

Friskolerne bemærker, at en del frie grundskoler oplever, at forældre til børn på skolen ønsker at donere en boldbane til skolen, et bidrag til legepladsen o. lign., men at de ikke ønsker stor offentlighed om deres bidrag, når børnene også går på skolen. Foreningen er derfor kritisk over for krav om offentliggørelse af sådanne donationer på skolens hjemmeside, når der allerede er krav om, at donationer over 20.000 kr. skal fremgå af skolernes regnskab.

4.5.3. Vedr. den skriftlige redegørelse

Friskolerne bemærker, at det bør tydeliggøres, hvad der forventes at være indeholdt i den påkrævede redegørelse.

Frie Fagskoler forventer, at skolerne allerede i dag forholder sig aktivt til påvirkningsrisikoen i forhold til kravene om frihed og folkestyre og uafhængighed ved modtagelse af donationer.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Vedr. 30. dages frist

Efter lovforslaget skal skolen inden 30 dage efter modtagelse af en donation på over 20.000 kr. eksklusiv moms skriftligt redegøre for, om der er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen ved modtagelse af donationen opfylder kravene til frihed og folkestyre og uafhængighed. Den skriftlige redegørelse skal underskrives af skolens bestyrelse.

Der er med lovforslaget ikke krav om, at skolen skal ansøge om godkendelse af donationen, men krav om, at skolen skriftligt redegør for, om der er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen ved modtagelse af donationen opfylder kravene til frihed og folkestyre og uafhængighed. Den skriftlige redegørelse skal underskrives af skolens bestyrelse.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Vedr. krav om offentliggørelse af skolens redegørelse på skolens hjemmeside

Forslaget om offentliggørelse på skolens hjemmeside af skolens redegørelse har til formål at sikre åbenhed og gennemsigtighed med donationer til de frie skoler. I forhold til tilsynet med donationer til de frie skoler sikres gennemsigtighed og åbenhed om donationer med forslaget i og med, at donationen med angivelse af donators navn vil fremgå af skolens redegørelse, som Undervisningsministeriet kan indhente fra skolen. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet offentliggør årligt regnskaberne for de frie skoler på Regnskabsportalen. Med det foreslåede forbud mod anonyme donationer vil donators identitet fremgå af heraf. Endvidere vil donationens størrelse og donators navn være kendt af skolens bestyrelse, skolens revisor og fremgå af skolens årsrapport, som årligt indsendes til Undervisningsministeriet. Endelig er der i for frie grundskoler krav om, at den eller de tilsynsførende i tilsynserklæringen skal oplyse, hvorvidt skolen i det foregående regnskabsår har modtaget en eller flere donationer fra samme donator, der tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms. Er det tilfældet, skal donators navn og adresse og størrelsen af donationen eller donationerne oplyses. Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af alle donationer.

På denne baggrund og på baggrund af høringssvarene er kravet om, at skolens redegørelse skal offentliggøres på skolens hjemmeside, udgået af lovforslaget. Hermed vil det være muligt for en person eller en fond at støtte skolen uden offentliggørelse af donators identitet og beløbs størrelse på skolens hjemmeside.

Vedr. den skriftlige redegørelse

I bemærkningerne til lovforslaget er anført, at skolen i sin redegørelse skal lægge vægt på, om der er knyttet betingelser eller vilkår til donationen, eller om skolen i øvrigt har forbindelser til donator, der rejser tvivl om skolens overholdelse af frihed og folkestyre-kravet og kravet om uafhængighed og forvaltning af skolens midler.

I forbindelse med implementeringen af forslagene vil Undervisningsministeriet overveje behovet for eventuel vejledning til skolerne om skolens redegørelse i forbindelse med donationer over 20.000 kr. eksklusiv moms.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.6. Totalforbud mod anonyme donationer (frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

Efterskolerne bemærker, at de kan tilslutte sig forslaget.

Frie Skolers Lærerforening bakker op om forbuddet mod anonyme donationer.

4.6.1. Vedr. mulighed for at anonymisere donationer fra forældre eller nærtstående over for forældregruppen

Danmarks Private Skoler bemærker, at det er hensigtsmæssigt med mere gennemsigtighed omkring skolernes økonomi. Dog mener foreningen, at det bør være muligt for en forælder eller nærtstående til en elev på skolen at donere et beløb til skolen, uden at dette gøres offentligt - særligt ønsker foreningen mulighed for anonymitet over for forældregruppen. Det skyldes, at hensyn til barnet/eleven kan betyde, at donator ønsker at være anonym.

4.6.2. Vedr. donationer til nedsættelse af elevers egenbetaling

Frie Fagskoler bemærker, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at indsamlinger til klassekasser og andre lignende småindsamlinger, som ikke direkte vedrører skolens økonomi, men i stedet klassens økonomi, ikke betragtes som donationer. Foreningen foreslår, at donationer, som går til at nedsætte elevers egenbetaling, ligeledes ikke omfattes af forbuddet mod anonyme donationer. Foreningen anfører, at der er flere eksempler på, at fx fonde har ydet tilskud til elevers egenbetaling på frie kostskoler og frie fagskoler, og at det er af væsentlig betydning for de frie fagskoler, at denne mulighed opretholdes i fremtiden.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Vedr. mulighed for at anonymisere donationer fra forældre eller nærtstående over for forældregruppen

Der henvises til Undervisningsministeriets bemærkninger til pkt. 4.5.2.

Vedr. donationer til nedsættelse af elevers egenbetaling

Forslagene om rammer for donationer vil omfatte både donationer, der gives i form af kontantbeløb, men også donationer i form af varer, tjenesteydelser, ejendomme m.v., der skal opgøres til markedsværdien. Forældres frivillige arbejde på en fri grundskole betragtes ikke som donationer. Det samme gælder indsamling til klassekasser og andre lignende småindsamlinger, som ikke direkte vedrører skolens økonomi, men i stedet klassens økonomi. Donationer til en skole til nedsættelse af elevers egenbetaling, fx i form af den nævnte donation på 1 mio. kr. til en enkelt skole, må antages at vedrøre skolens økonomi. Hertil kommer, at det med de foreslåede regler for donationer fortsat vil være muligt for en skole at modtage donationer i denne størrelsesorden, forudsat at skolen overholder de foreslåede regler for donationer om forbud mod anonyme donationer, forklar eller afvis-kravet og forbuddet mod donationer på over 20.000 kr. eksklusive moms fra offentlige myndigheder eller fysiske eller juridiske personer fra lande uden for EU og EØS.

Bemærkningerne giver således ikke anledning til ændringer i udkastet til lovforslag.

4.7. Indførelse af frihed og folkestyrekrav (efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

Efterskolerne bemærker, at indførelse af et frihed og folkestyrekrav for efterskolerne er unødvendigt, da det i forvejen fremgår af efterskoleloven, at efterskolerne skal tilbyde undervisning og samvær gennem livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Foreningen anfører, at skolerne ikke bør pålægges yderligere krav om dokumentation og evaluering i forbindelse med indførelsen af kravet.

Frie Fagskoler bemærker, at de frie fagskolars hovedsigte, jf. lov om efterskoler og frie fagskoler, i forvejen er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Foreningen gør opmærksom på, at det ved tilsyn anerkendes, at frie fagskolars undervisning i mange tilfælde vil tage udgangspunkt i konkrete praktiske, virkelighedsnære og erhvervsrettede cases, da frie fagskoler er forpligtet til, at mindst 1/3 af undervisningen skal være praktisk og erhvervsrettet.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Det følger af Aftale om bedre rammer for og styrket tilsyn med frie skoler af 25. januar 2019, at der skal ske en eksplicit fastsættelse for efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier af et frihed og folkestyrekrav svarende til det gældende for frie grundskoler ændrer ikke ved de bestående krav til skolerne og indebærer ikke nye krav til dokumentation eller evaluering i forhold til gældende lovgivning. Med fastsættelsen sikres også, at der er ens rammer, så der ikke kan opstå en situation, hvor et forhold på en efterskole, en fri fagskole eller et privat gymnasium ikke kan påtales af tilsynet, mens det på en fri grundskole ville være i modstrid med det gældende frihed og folkestyrekrav.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.8. Supplering af godkendelsesprocedure (frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

4.8.1. Behandling af personoplysninger

Datatilsynet bemærker, at det fremgår af afsnit 2.12 i lovbemærkninger, at behandling af ansøgninger om godkendelse af en privat institution for gymnasiale uddannelser, efterskoler og frie fagskoler indebærer behandling af personoplysninger om medlemmer af initiativkredsen og andre med tilknytning til den nye skole. Datatilsynet finder i den forbindelse særlig anledning til at fremhæve princippet om lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed i databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra a, og princippet om data-minimering i forordningens artikel 5, litra c, der skal iagttages i forbindelse med behandling af ansøgninger om godkendelse af en ny privat institution.

4.8.2. Vurdering af personkredsen bag nye skoler mv.

Efterskolerne bemærker, at det bør præciseres i lovbemærkningerne, hvilket politisk virke der ikke er i overensstemmelse med efterskolelovens § 1, og om der i givet fald er en forældelsesfrist for et udemokratisk virke. Foreningen påpeger, at man ikke bør udelukkes fra at starte en efterskole, fordi man som ung har været aktiv på den yderste venstre- eller højrefløj.

Frie Fagskoler bemærker, at det i forbindelse med vurdering af personkredsen er vigtigt, at fokus fastholdes på frihed og folkestyrekravet og uafhængighedskravet, som frie fagskoler under alle omstændigheder skal overholde.

Danmarks Private Skoler bemærker, at den konkrete godkendelsesprocedure indebærer besvarelse af spørgsmål, der synes møntet på initiativer med et religiøst grundlag og fx ikke spørgsmål rettet mod initiativer, der kan opfattes som politisk-ideologisk revolutionerende og samfundsomstyrtende. Foreningen anfører, at den ser en tydelig religiøs bias i proceduren, og er bekymret for det fremtidige grundlag for oprettelse og drift af private skoler båret af et religiøst grundlag. Foreningen bemærker i forlængelse heraf, at det historisk skarpe skel mellem holdninger og handlinger i statens tilsyn med de frie skoler er under forandring, og at det er problematisk, hvis retten til holdningsbaseret undervisning kun gælder for nogle skoler.

4.8.3. Ansøgningsprocessen

Efterskolerne bemærker endvidere, at forslaget risikerer at forlænge en i forvejen lang ansøgningsproces om oprettelse af en ny efterskole. Foreningen anbefaler, at Undervisningsministeriet afsætter ressourcer til at fremskynde behandlingen af ansøgninger om oprettelse af nye efterskoler. Foreningen opfordrer til, at der sikres gennemsigtighed om processen og afgørelserne, da afgørelserne ikke kan indklages. Endelig foreslår foreningen, at der fastsættes en tidsfrist for STUK's tilbagemelding på godkendelsesproceduren.

4.8.3. Evt. krav om personligt fremmøde

Efterskolerne bemærker, at foreningen kan tilslutte sig indholdet af den erklæring, som initiativkredsen bag frie grundskoler skal underskrive i forbindelse med oprettelse af en ny fri grundskole, og som med forslaget også vil skulle underskrives af initiativkredsen bag en ny efterskole. Foreningen mener imidlertid, at et eventuelt krav om personligt fremmøde for at underskrive erklæringen er unødigt overadministration, som vil stille urimelige krav til frivillige initiativtagere/bestyrelsesmedlemmer.

Frie Fagskoler bemærker, at et eventuelt krav om personligt fremmøde i forbindelse med underskift af erklæring om overholdelse af frihed og folkestyrekravet er utidssvarende og bureaukratisk. Foreningen foreslår, at definitionen af initiativkredsen afgrænses til at være de ti personer, som spiller den største rolle i oprettelsen af en ny skole. Foreningen foreslår endvidere, at kravet om personligt fremmøde afgrænses til udvalgte medlemmer af bestyrelsen, og at det overvejes at højtideliggøre begivenheden ved, at fremmødet sker hos undervisningsministeren.

Friskolerne sætter spørgsmålstegn ved, om der er proportionalitet mellem den forventede værdi af et fysisk fremmøde og omkostningerne ved at indføre kravet. Herudover spørger foreningen, om Undervisningsministeriet forventer, at et kort møde med potentielt ti personer kan bidrage til den objektive vurdering af ansøgningen om oprettelse af en ny skole.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Behandling af personoplysninger

Behandlingen af personoplysninger i forbindelse med den midlertidige godkendelsesordning vil ske i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Der vil kun blive indsamlet oplysninger om personer i det omfang, at det er nødvendigt for godkendelsesprocessen.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Vurdering af personkredsen bag nye skoler mv.

Det følger af Aftale om bedre rammer for og styrket tilsyn med frie skoler af 25. januar 2019, at der skal indføres en midlertidig supplering af de gældende godkendelsesordninger for efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier, herunder en vurdering af personkredsen bag oprettelsen af den nye skole. Ordningen vil svare til den allerede gældende midlertidige ordning for de frie grundskoler.

Det er beskrevet i bemærkningerne, at det ved godkendelsen skal påses, om personkredsen bag oprettelsen af den nye skole har eller har haft et virke, der ikke er foreneligt med frihed og folkestyrekravet, og som konkret må vurderes at kunne få betydning for den nye skoles opfyldelse heraf. Det kan som beskrevet i bemærkningerne bl.a. være, hvis den pågældende tidligere har været involveret i aktiviteter på en anden skole, der har indebåret overtrædelse af frihed og folkestyrekravet, hvorfor der kan være risiko for, at der vil kunne opstå tilsvarende problemer på den nye skole. Det vil indgå i vurderingen, hvorvidt der er tale om nyere eller ældre forhold, men det vurderes ikke hensigtsmæssigt at fastsætte en egentlig forældelsesfrist.

Lovforslaget indebærer ikke en skærpelse af det eksisterende frihed og folkestyrekrav i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt. Der vil således som hidtil kunne etableres skoler på et særligt religiøst grundlag (såvel som politisk, filosofisk, pædagogisk m.v.). Alene skoler, om hvilke Undervisningsministeriet må antage, at de ikke vil overholde det gældende frihed og folkestyrekrav, hvis de bliver en realitet, vil få afslag på godkendelse.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Ansøgningsprocessen

Den nye godkendelsesproces forventes ikke at medføre, at det vil tage længere tid at behandle de indkomne ansøgninger. Der vil blive afsat øgede ressourcer til behandlingen af godkendelsessagerne. Det vurderes ikke, at der er behov for fastsættelse af en tidsfrist for sagsbehandlingen, idet en skole, der ansøger om oprettelse til opstart ved et skoleårs begyndelse, som hidtil kan forvente en stillingtagen til ansøgningen inden da.

Processen med godkendelse af efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier vil blive tilrettelagt med udgangspunkt i den allerede gældende ordning for frie grundskoler. Der lægges vægt på, at processen er så gennemsigtig som muligt for de involverede nye skoleinitiativer.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Evt. krav om personligt fremmøde

Muligheden for at fastsætte regler om personligt fremmøde ved underskrift og aflevering af materiale i forbindelse med den supplerende godkendelsesordning skal understrege alvoren af frihed og folkestyrekravet og uafhængighedskravets overholdelse og initiativkredsens oplevelse af personlig forpligtelse til bedst muligt at bane vejen herfor. Det vil endvidere give Styrelsen for Undervisning og Kvalitet mulighed for at danne sig et førstehåndsindtryk af den initiativkreds, der står bag skoleinitiativet. Det er forventningen, at det vil blive muligt, at personligt fremmøde også kan finde sted andre steder end i København.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.9. Tilsynet kan deltage som observatør på møder på skolen (efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

Efterskolerne bemærker, at de ikke kan tilslutte sig forslaget, da foreningen oplever det som en urimelig indskrænkning af skolernes frihed, at ministerielle embedsmænd deltager i bestyrelsesmøder og lignende. Foreningen foreslår, at det stadig bør være muligt at have et lukket punkt på dagsordenen, hvor evt. person- eller personfølsomme sager kan behandles uden observatørens tilstedeværelse.

Frie Fagskoler bemærker, at der er tale om en markant ændring i forhold til gældende ret, og at adgangen bør begrænses til særlige tilfælde. Herudover, at der bør sættes en tidsgrænse for, hvor lang tid et sådant tilsyn kan vare.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Det følger af Aftale om bedre rammer for og styrket tilsyn med frie skoler af 25. januar 2019, at tilsynet kan deltage som observatør på møder på skolen i lighed med de regler, der allerede gælder for de frie grundskoler. Brugen af observatører til bl.a. bestyrelsesmøder skal give tilsynet mulighed for at få bedre indblik i skolernes samlede virke, herunder i hvordan bestyrelsen forholder sig til fx frihed og folkestyrekravet og uafhængighedskravet i forbindelse med driften af skolen. Det vil derfor ikke være foreneligt med formålet med ordningen, hvis bestyrelsen skal kunne behandle visse sager uden observatørens tilstedeværelse, men observatør vil have tavshedspligt, jf. forvaltningslovens § 27. Eventuelle oplysninger om person- eller personfølsomme sager, der fremgår af dokumenter udarbejdet af observatøren, vil ikke være undergivet aktindsigt i større omfang end sådanne oplysninger i interne dokumenter fra en myndighed. Det bemærkes, at en skole allerede i dag som led i tilsyn kan anmodes om at udlevere dokumenter om person- eller personfølsomme sager til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Det vil være en konkret vurdering, hvorvidt Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i forbindelse med en given tilsynssag beslutter at bruge muligheden. Det vil bero på de enkelte tilsynssager, hvornår der kan træffes afgørelse i sagen, men det vil ikke være et sagligt hensyn, hvis afgørelsen udsættes for, at observatører som led i tilsynet kan deltage i kommende møder, hvis sagen i øvrigt er klar til afgørelse.

Ordningen med mulighed for brug af observatør er som følge af sin indgribende karakter omfattet af en solnedgangsklausul, hvorfor den bortfalder fra 1. august 2029, medmindre Folketinget inden beslutter andet.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.10. Styrket tilsyn med skolernes leje af bygninger (efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

Efterskolerne bemærker, at de kan tilslutte sig forslaget. Dog mener foreningen, at 4-ugers fristen for orientering af Undervisningsministeriet stiller krav om en hurtig sagsbehandling hos ministeriet i tilfælde af, at ministeriet har bemærkninger til lejeaftalen.

Frie Fagskoler bemærker, at den eksisterende beløbsgrænse for de samlede bygningsudgifter pr. elev bør hæves, så det bliver muligt for frie fagskoler at anvende de lejemuligheder, som tilbydes på markedet.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Beløbsgrænsen for de samlede bygningsudgifter pr. årselev for både efterskoler og frie fagskoler er fastsat til 18.772 kr. i 2019. Undervisningsministeriet vil genoverveje beløbsgrænsen i forbindelse med udarbejdelse af finanslovsforslaget for finansåret 2020.

4.11. Etablering af whistleblowerordning (efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier)

Frie Skolers Lærerforening bakker op om forslaget om en whistleblowerordning for efterskolerne.

4.11.1. Behandling af personoplysninger

Datatilsynet noterer sig, at databeskyttelsesreglerne finder anvendelse i det omfang, der foretages behandling af personoplysninger under den foreslåede whistleblower-ordning, og at behandlingen vil ske under iagttagelse af bl.a. de grundlæggende principper i artikel 5, artikel 6 om forudsætninger for lovlig behandling, og artikel 13-15 om oplysningspligten og retten til indsigt.

4.11.2. Afgrænsning af og formål med ordningen

Efterskolerne bemærker, at de har forståelse for forslaget, men at anonyme klager kan risikere at bringe en skoles ledelse og bestyrelse i miskredit på et usagligt grundlag. Foreningen foreslår, at ordningen afgrænses til primært at dreje sig om et politisk virke, der strider imod frihed og folkestyrekravet, således at skolernes ledelse ikke skal bruge unødigt meget tid på at udarbejde redegørelser for interne personalemæssige og pædagogiske problemstillinger.

Frie Fagskoler bemærker, at en whistleblowerordning kan have u hensigtsmæssige konsekvenser for en skoleform, som bygger på åben dialog med elever, forældre og medarbejdere. Foreningen foreslår, at der som minimum bør være krav om, at Undervisningsministeriet er bekendt med anmelders identitet, og at ministeriet bør beskrive formålet med ordningen klart på sin hjemmeside. Endelig, at ordningen bør evalueres efter en relativt kort periode.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Behandling af personoplysninger

Behandlingen af personoplysninger i forbindelse med whistleblower-ordningen vil ske i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har i forbindelse med den gældende whistleblowerordning for frie grundskoler udviklet procedurer for håndtering af personoplysninger, herunder bl.a. begrænsning af adgangen til sagerne i styrelsens sagssystem, oplysning af whistlebloweren om principperne vedr. fortrolighed samt sletning i mailsystemet af journaliserede mails.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

Afgrænsning af og formål med ordningen

Det følger af Aftale om bedre rammer for og styrket tilsyn med frie skoler af 25. januar 2019, at der for efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier skal etableres en whistleblowerordning. Ordningen vil svare til den eksisterende ordning på de frie grundskolers område. Ordningen er ikke begrænset til forhold vedrørende frihed og folkestyrekravet, men kan vedrøre alle forhold på en skole.

Ordningen indebærer, at enhver kan henvende sig til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om mulige lovovertrædelser eller bekymrende forhold på en skole således, at selvom styrelsen er bekendt med anmelderens identitet, vil identiteten ikke blive videregivet til andre uden samtykke fra anmelderen, medmindre andre regler medfører, at de skal videregives, fx oplysninger om børn og unge omfattet af servicelovens § 153.

Når Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, der fører tilsynet på ministerens vegne, måtte modtage en henvendelse om mulige lovovertrædelser eller bekymrende forhold på en skole, skal styrelsen tage stilling til, hvilken reaktion henvendelsen giver anledning til. Åbenlyst grundløse henvendelser vil skulle henlægges. I forbindelse med andre henvendelser vil styrelsen igangsætte de tilsynsmæssige undersøgelser, som sådanne henvendelser giver anledning til. Styrelsen skal tilrettelægge den nærmere undersøgelse af en henvendelse på en måde, der sikrer anonymiteten for den person, som har henvendt sig. Det bemærkes, at den foreslåede whistleblowerordning ikke ændrer ved, at de almindelige forvaltningsretlige krav om sagsoplysning, partshøring m.v. stadig finder anvendelse, inden der træffes en afgørelse. Det betyder bl.a., at hvis den undersøgelse, som en henvendelse giver anledning til, ikke afdækker forhold, hvorover skolen kan partshøres, kan der normalt ikke træffes afgørelse om brug af sanktionsbestemmelser overfor efterskoler, frie fagskoler og private gymnasier.

Der er på Styrelsen for Undervisning og Kvalitets hjemmeside en beskrivelse af den nuværende whistleblowerordning for de frie grundskoler.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.12. Andre emner

4.12.1. Høringsfristen

Danmarks Lærerforening bemærker, at det er beklageligt for den demokratiske proces og kvaliteten af det lovforberedende arbejde, at lovforslaget fremsendes med kort høringsfrist. Foreningen foreslår, at der skrives en solnedgangsklausul ind i lovforslaget, således at ændringerne kun gælder i op til fire år, inden de evalueres og evt. genfremsættes.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Den politiske aftale, som udmøntes med lovforslaget, er indgået den 25. januar 2019, hvorefter lovforslaget blev sendt i høring i perioden den 1. februar 2019 – 19. februar 2019, dvs. lidt over 2 uger. Høringsfri-
sten er fastsat under hensyntagen til, at lovforslaget kan fremsættes og behandles i indeværende folketings-
samling.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.12.2. Dekororumkrav

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at det er problematisk, at lovforslaget udbreder det gældende deko-
rumkrav for de frie grundskoler til også at gælde for efterskolerne. Foreningen mener, at det statslige de-
kororumkrav bør afskaffes.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Lovforslaget ændrer ikke på de eksisterende regler for dekororumkrav. Der indføres med lovforslaget ikke et
statsligt dekororumkrav. Selvom det anførte i lovforslagets bemærkninger om dekororum ville gælde, uanset
om lovforslaget indeholdt bemærkninger herom eller ej, er det fundet mest hensigtsmæssigt at medtage
det i lovforslaget. Baggrunden herfor er, at der ikke bør kunne opstå misforståelse på skolerne om, at det
beskrevne forhold mellem lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om private institutioner for gymna-
siale uddannelser og en skoles til enhver tid gældende dekororumkrav over for skolens lærere og andre an-
satte vil være uberørt af lovforslaget. Dekororumkravets nærmere indhold, udformning og beskrivelse beror
på forholdene på den enkelte skole.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4.12.3. Tilbageholdelse af tilskud til frie grundskoler

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at man bør benytte lovforslaget som en lejlighed til at ændre frisko-
lelovens § 21, efter hvilken Undervisningsministeriet kan tilbageholde tilskud til skoler, som ikke overhol-
der lovens bestemmelser. Foreningen foreslår, at muligheden for tilbageholdelse af tilskud begrænses til to
måneder.

Undervisningsministeriets bemærkninger

Lovforslaget omhandler udmøntning af aftalen af 25. januar 2019 om bedre rammer for og styrket tilsyn
med de frie skoler, hvor det nævnte emne ikke indgår.

Bemærkningen giver derfor ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.